

IV. SEMNAL

UNIVERSITATEA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR OMULUI

În zilele de 23-28 august 2014, s-a desfășurat la Cheia cea de-a XX-a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Dezvoltarea unor noi metode și mijloace de promovare și protecție a drepturilor omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, cu concursul membrilor Academiei Internaționale de Drept Comparat (AIDC), Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (IDEF), Institutului de Drept European (ELI) și participarea unor reprezentanți ai Senatului, Camerei Deputaților, Consiliului Legislativ, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Afacerilor Interne; Ministerului Educației Naționale și ai Agenției Naționale a Funcționarilor Publici.

Această nouă ediție s-a desfășurat în contextul împlinirii a 20 de ani de la consacrarea de către ONU a Anului Internațional al Familiei și a Zilei internaționale a familiei și consacrarea Zilei Familiei Române prin Hotărâre de Guvern la 15 mai 1994, la propunerea Institutului Român pentru Drepturile Omului, propunere susținută și de Patriarhia Română.

Lucrările au fost deschise de către prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului, care a remarcat importanța promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în cadrul ONU, OIF, IDEF, OSCE, Consiliul Europei, UE, și ELI, evidențiind rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului în promovarea idealurilor și principiilor ONU.

După sesiunea de deschidere, lucrările s-au desfășurat în sesiuni plenare cu diferite tematici și au fost urmate de dezbateri. În cadrul primei sesiuni tematice dedicată „Promovării și protecției drepturilor omului în sistemul ONU”, moderată de prof. univ. dr. Irina Moroianu

Zlătescu, rapoartele prezentate de prof.univ. dr. Raluca Miga Beșteliu, cercet.șt. Anna Maria Cun Neagoe, cercet.șt. Marius Mocanu și cercet.șt. Claudia Kosina, s-au axat pe evoluțiile recente în domeniul reglementărilor, mecanismelor și instituțiilor ONU pentru promovarea și protecția drepturilor omului, democrației și păcii și rolul Asociațiilor pentru Națiunile Unite în sistemul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului. De asemenea s-a evidențiat importanța activității Consiliului ONU pentru Drepturile Omului și Mecanismul de evaluare periodică universală.

Ce-a de-a doua sesiune plenară, moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, având ca temă „Consiliul Europei și procesul de reformă la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului”, și având ca raportori pe dr. Catrinel Brumar, MAE și jud. Bruce Adamson, legal adviser SHRC, s-a axat pe problematica eficientizării activității Curții din prisma protocoalelor 15 și 16 la Convenția europeană a drepturilor omului. Raportorii, în lucrările lor au menționat importanța aderării Uniunii Europene la Convenția europeană a drepturilor omului, progresele realizate precum și provocările viitoare.

„Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din perspectiva programului 2013-2017 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)”, moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Bârlea, a fost tema altei sesiuni plenare în care au fost prezentate rapoarte realizate de prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, membru în Consiliul de administrație al FRA, lector univ. Claudiu Ignat și cercet. șt. Mihaela Scarlat. Temele cercetate au avut în vedere aspecte privind drepturile copilului, discriminarea, drepturile persoanelor cu dizabilități, Uniunea Europeană și integrarea populației roma, libertatea de mișcare drept fundamental al cetățenilor europeni, precum și aspecte privind protecția și integrarea migranților, acordarea vizelor și azilul.

O secțiune distinctă, moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, a fost rezervată temei

„Sistemul național de promovare și protecție a drepturilor omului”. Raportorii, cercet.șt.dr. Adrian Bulgaru și conf. univ. dr. Constantin Sava, s-au referit în lucrările prezentate la aspecte privind legislația română în domeniul drepturilor omului, legislația europeană și drepturile omului, normele juridice europene și naționale privind drepturile omului.

„Rolul Consiliului Legislativ în procesul de elaborare a legislației”, moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, a fost tema unei sesiuni plenare în care raportorul dr. Cătălin Ciora, a pus accent pe evoluțiile recente în domeniul reglementărilor, mecanismelor și legislației privind drepturile omului.

În sesiunea plenară cu tema „Modelarea politicilor în domeniul justiției în Uniunea Europeană pentru viitor”, având ca moderator pe prof. univ. dr. Monna Lisa Magdo Belu, raportorii lector univ. Claudia Brânzan Ignat, av. Eugenia Crângariu, av. Vlad Oanea, lect.univ. Claudiu Ignat, av. Vlad Iancu, Gabriela Fodor, membru ELI s-au referit la: Drept civil european, Drept penal european, Drept administrativ european și administrațiile naționale, Statul de drept și drepturile omului și Mediarea.

Tema unei alte sesiuni plenare având ca moderator pe prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu s-a referit la „Aspecte teoretice privind drepturile omului în Codul civil și Codul de procedură civilă și jurisprudența instanțelor naționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului”, iar raportorii av. Eugenia Crângariu, lect.univ. Claudiu Ignat, dr. Catrinel Brumar ș. a. au prezentat în lucrările lor reglementări ale noului Cod civil și de procedură civilă, drepturile omului în noul Cod, precum și răspunderea administrativă pentru încălcarea principiului egalității de șanse.

În Sesiunea plenară „Cadrul legal și instituțional al protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități”, moderată de prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, raportorii cercet.șt. Anna Maria Cun Neagoe, av. Eugenia Crângariu, lect.univ. Claudia Brânzan Ignat, av. Florian Zdrăilă, au dezbătut aspecte privind drepturile persoanelor cu dizabilități, necesitatea de a sensibiliza opinia publică asupra problemicii persoanei cu handicap, astfel încât persoana cu handicap să fie privită ca un membru al societății cu drepturi depline, care necesită

măsurile active de protecție socială pentru a fi integrat în societate.

„Aspecte referitoare la dreptul fundamental la ocrotirea sănătății” a constituit tema altei sesiuni plenare din cadrul universității, în care au fost prezentate rapoarte elaborate de Mircea Ciocan, vicepreședinte SANITAS, dr. Laura Grădinariu, asist.univ. dr. Elena Pătrașcu, asist. univ. dr. Ionuț Gârjoabă. În urma dezbaterilor s-au evidențiat aspecte privind problemele din sistemul de sănătate, având ca scop sensibilizarea întregii societăți de a se implica în protejarea și îmbunătățirea sănătății, indiferent de vârstă, precum și rolul important care revine guvernanților pentru asigurarea sănătății și promovarea politicilor de sănătate. S-a trecut în revistă și situația actuală din România în ceea ce privește sănătatea populației și s-a explicat importanța pregătirii asistenților medicali, în cadrul unei echipe multidisciplinare.

O sesiune distinctă a fost dedicată temei „Aspecte teoretice privind drepturile omului în Codul penal și Codul de procedură penală și jurisprudența instanțelor naționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului”, moderată de prof.univ. dr. Gheorghe Iancu, unde raportorii av. Doru Drăgoi, Ioan Zonga, av. lector univ. Marian Petruț Tudorașcu, cercet. șt. Ruxandra Soare au prezentat aspecte privind drepturile omului din perspectiva noilor reglementări și a noului Cod penal, rolul și funcțiile dreptului în formarea modelelor de comportamente sociale, precum și răspunderea administrativă pentru încălcarea principiului egalității de șanse. Au fost prezentate de asemenea aspecte privind monitorizarea punerii în aplicare a hotărârilor CEDO.

„Mijloace contencioase și necontencioase de protecție și promovare a drepturilor omului” a fost tema unei alte sesiuni plenare moderată de prof.univ. dr. Ion Popescu și conf. univ. dr. Constantin Sava și care a avut ca raportori prof.univ. dr. Andrei Popescu, cercet.șt. Elena Marinică, lect.univ. Gheorghe Guțu, cercet.șt. Istvan Gaspar și cercet.șt. Alexandru Jianu.

În secțiunea cu tema „Educația în domeniul drepturilor omului și educația juridică”, (încheierea celui de al doilea Deceniu Mondial al Educației pentru Drepturile Omului 2005-2014), moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Bârlea, raportorii prof. univ. dr. Magda Jianu, prof. univ. dr. Mircea Niță, Emil

Marinache, prof. dr. Rodica Șerbănescu, cercet. șt.dr. Adrian Bulgaru, dr. Mădălina Antonescu, Cristina Butescu, Eugenie Lechner, cercet. șt. Mariana Dumitru, cercet. șt. Teodor Lorent, în lucrările lor au prezentat aspecte privind educația pentru drepturile omului ca mijloc de prevenire a intoleranței, dreptul la informare în domeniul sănătății, instruirea specialiștilor din administrația publică în domeniul drepturilor omului.

În ultima sesiune plenară cu tema „Documentarea în domeniul drepturilor omului”, moderată de prof. univ. dr. Magda Jianu, raportorii cercet. șt. Olga Sava, Eugenie Lechner, cercet. șt. Gheorghe Pârvan, cercet.șt. Olivia Florescu, cercet. șt. Carmen Năstase, Petru Emanul Zlătescu și cercet. șt. Daniela Albu ș. a., au subliniat în comunicările lor rolul educației în promovarea și protecția drepturilor

omului, cultivarea respectului pentru valorile comune ca mijloc pentru prevenirea intoleranței fiind pus accent pe sistemul de învățământ din România.

În cadrul manifestărilor a fost organizată și o expoziție de carte cuprinzând o paletă variată de volume recente apărute sub egida IRDO.

Cea de-a XX-a ediție a Universității, la care au participat experți, cercetători, reprezentanți ai unor organizații internaționale, reprezentanți ai unor instituții guvernamentale și neguvernamentale, cadre didactice universitare, magistrați, doctoranzi și masteranzi, s-a încheiat cu evaluarea cursurilor și formularea unor propuneri de elaborare a unor noi metodologii în activitatea de cercetare și formare în domeniul drepturilor omului.

Olivia Florescu

AL XIX-LEA CONGRES AL ACADEMIEI INTERNAȚIONALE DE DREPT COMPARAT

Academia Internațională de Drept Comparat a organizat, la împlinirea a 90 de ani de la înființarea sa, la Viena, cel de-al XIX-lea Congres Internațional de Drept Comparat. Așa cum este cunoscut, primele două congrese au avut loc în 1932 și respectiv în 1937 la Haga, activitatea fiind întreruptă în perioada celui de-al doilea război mondial și mai mulți ani după aceea și a fost reluată în anul 1950 cu un congres care s-a desfășurat la Londra. Următoarele congrese s-au ținut la Paris în 1954, Bruxelles în 1958, la Hamburg în 1962, la Uppsala în 1966, la Pescara în 1970, la Teheran în 1974, la Budapesta în 1978, la Caracas în 1982, la Sydney în 1986, la Montreal în 1990, la Atena în 1994, la Bristol în 1998 și la Washington în 2010.

Congresul de la Viena a fost organizat de Academie în colaborare cu Asociația Interdisciplinară de Drept Internațional Comparat și Privat, cu Universitatea din Viena și Universitatea Pan Europeană din Bratislava, cu Comitetul Național Austriac al Academiei Internaționale de Drept Comparat la Viena, cu Institutul Elvețian de Drept Comparat și sub înaltul patronaj al Președintelui Republicii

Federale a Austriei, dr. Heinz Fischer. Aceasta a fost și prima ediție a Congresului la care a participat Institutul de Drept European, organizație independentă, înființată în 2011, a cărei membră este Institutul Român pentru Drepturile Omului.

Lucrările care s-au desfășurat la Viena și Bratislava au reunit juriști cu o bogată activitate științifică și din toate regiunile geografice ale lumii care au analizat în rapoartele lor evoluția dreptului în diverse sisteme de drept, în contextul actual și tendințele sale. Temele supuse dezbaterii au avut în vedere disciplinele juridice a căror dezvoltare a permis o tratare comparativă. Ele au fost din domeniul dreptului și etnologiei juridice, teoriei generale a dreptului, dreptului comparat, dreptului civil, dreptului internațional privat, procedurii civile, dreptului mediului, dreptului comercial, dreptului proprietății intelectuale, dreptului muncii, dreptului aerian și maritim, dreptului constituțional, dreptului administrativ, dreptului fiscal, dreptului penal, dreptului procesual penal și informaticii juridice.

O parte semnificativă din temele propuse dezbaterii au fost din domeniul drepturilor

omului, subiectele tratate privind migrația și dreptul, influența drepturilor omului și a drepturilor fundamentale în dreptul privat, daunele-interese pentru încălcări de drepturi ale omului, Convenția ONU privind drepturile copilului și transpunerea în dreptul național, drepturile sociale și economice ca drepturi fundamentale, aplicabilitatea normelor religioase în acord cu dreptul statului.

Este interesant de remarcat faptul că la acest Congres au fost tratate și subiecte care au privit „internaționalizarea formării juridice”, „independența unei elite meritore: guvernul judecătorilor și democrația”, „organizarea profesiei de avocat”, „medierea într-o tratare transfrontalieră și judiciară”.

Remarcăm prezența Institutului Român pentru Drepturile Omului la acest Congres atât prin cercetările și documentările întreprinse de cercetătorii: dr. A. Bulgaru, M. Mocanu, A. Neagoe, membri ai European Law Institute și D. Albu, V. Rendec, O. Florescu, M. Scarlat și prof.univ.dr. I. Moroianu Zlătescu, membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat, care de altfel a fost și coordonatorul acestor activități concretizate atât în rapoartele elaborate în domeniul specific, cât și prin contribuția adusă la tratarea altor teme consacrate drepturilor omului sau cu o conexiune mai mare cu acestea.

Congresul a oferit tuturor participanților posibilitatea de a cunoaște evoluția dreptului în diverse sisteme de drept, în diferite zone ale lumii, precum și direcțiile către care se îndreaptă dreptul generațiilor viitoare.

Congresul a reușit să realizeze, ceea ce și-au dorit, de-a lungul timpului, unii dintre cei mai mari juriști, specialiști în drept comparat, și amintim aici pe Edouard Lambert, H.C. Gutteridge, Leontin Jean Constantinesco, Marc Ancel, René David, René Rodiere, Mario Rotondi, Roland Drago, și anume a constituit oportunitatea de a prezenta evoluția dreptului comparat, a evalua problemele contemporane cu care se confruntă toate sistemele de drept, de a reprezenta în același timp un factor important în relațiile dintre juriștii din întreaga lume. El a demonstrat utilitatea dreptului comparat pentru realizarea reformei în drept și locul lui în formarea noilor generații de juriști, care să ducă mai departe ideea că o societate nu poate evolua decât în condițiile cunoașterii dreptului, ale respectării statului de drept, democrației și drepturilor omului. Totodată, a răspuns rolului pe care îl are Academia în promovarea cercetării în domeniul dreptului comparat.

Petru Emanuel Zlătescu

ABILITĂȚILE CONTEAZĂ

Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF), elaborat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), are ca obiectiv realizarea unui limbaj standardizat și unitar, precum și a unui cadru general de descriere a stării de sănătate și a celorlalte stări asociate stării de sănătate. Astfel, CIF oferă o descriere a situațiilor legate de funcționare și dizabilitate și restricțiile acestora, servind drept cadru de organizare a acestor informații. Având în vedere multitudinea domeniilor în care poate fi folosit, CIF reprezintă, în viziunea ONU, un instrument adecvat de implementare a drepturilor omului, așa cum sunt ele stipulate la

nivel internațional și mandatate prin legislațiile naționale¹.

O dată cu ratificarea Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD)² statul român și-a asumat obligația³ de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către

¹ OMS, Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății, ed. MarLink, București, 2004, p. 6.

² Legea 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

³ Art. 1 CDPD.

toate persoanele cu dizabilități. În acest sens este necesară o corectă implementare a CDPD, din perspectiva CIF, prin crearea și adaptarea politicilor publice, adoptarea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și locale.

Așa cum este prezentat și în cel mai recent raport al IRDO privind drepturile persoanelor cu dizabilități în România, cadrul legislativ din domeniul dizabilității va trebui dezvoltat pentru a permite persoanelor cu dizabilități să obțină și să-și mențină maximum de autonomie, să-și dezvolte pe deplin potențialul fizic, mintal, social și profesional și să realizeze o deplină integrare și participare în toate aspectele vieții⁴. În acest sens, este necesară organizarea, consolidarea și extinderea serviciilor și programelor de abilitare și reabilitare complexe, în special în domeniul sănătății, încadrării în muncă, educației și serviciilor sociale, astfel încât aceste servicii și programe să înceapă, într-un stadiu cât mai timpuriu posibil, să se bazeze pe evaluarea multidisciplinară a nevoilor și abilităților individuale și să sprijine participarea și integrarea în comunitate și în toate aspectele societății, pe baza liberului consimțământ și să fie disponibile cât mai aproape de comunitatea în care trăiesc, inclusiv în mediul rural⁵.

O mai bună cunoaștere, înțelegere și aplicare a CIF de către specialiștii reprezentat și scopul Conferinței „Abilitatea contează”, organizată de Fundația Motivation România și institutul elvețian de cercetare Swiss Paraplegic Research, la București, în perioada 24-25 septembrie 2014, adresată profesioniștilor din România care lucrează în sfera serviciilor pentru persoane cu dizabilități.

La conferință au participa reprezentanți ai Swiss Paraplegic Research, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Sănătății, Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor

Copilului și Adopție, Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, Institutului Român pentru Drepturile Omului, precum și ai unor organizații neguvernamentale cu activitate în domeniu, specialiști din domeniul dizabilității și reabilitării, precum și persoane cu dizabilități.

În cadrul evenimentului au fost dezbătute o serie de teme precum sistemul de protecție a persoanelor cu dizabilități din România, sistemul de expertiză medicală a capacității de muncă, reabilitarea pentru persoanele cu leziuni medulare și cadrul legislativ din România, implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din perspectiva CIF ș.a.

În acest context, remarcăm și prezentarea raportului Organizației Mondiale a Sănătății *Perspective internaționale asupra leziunii medulare*, studiu ce a urmărit colectarea și sumarizarea informațiilor privind leziunea medulară, în special despre epidemiologia, serviciile intervențiile și politicile relevante, experiențele persoanelor cu leziuni medulare, precum și formularea de recomandări pentru acțiune, care să fie în concordanță cu prevederile CDPD. Tot în cadrul Conferinței a fost distribuit Documentul de Poziție „Promovarea, protejarea și asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către persoanele cu leziuni medulare (LM)” elaborat de grupul de experți în cadrul proiectului.

De asemenea, în cadrul conferinței, Fundația Motivation România a prezentat rezultatele cercetării sociologice privind scaunele rulante și serviciile pentru utilizatorii de scaune rulante din România, realizată în perioada 2012 - 2014, în cadrul proiectului „Roțile Schimbării merg mai departe”, finanțat de USAID.

Marius Mocanu

⁴Rights of persons with disabilities in Romania. Recent developments, IRDO, București, 2014, p. 78.

⁵Ibidem.

CONFERINȚA ANUALĂ A INSTITUTULUI DE DREPT EUROPEAN

Institutul de Drept European (ELI), organizație independentă ce are ca scop îmbunătățirea calității legislației, susține dezvoltarea acesteia, contribuind la buna ei aplicare, atât la nivel național cât și la nivel european.

ELI își propune să unească juriști de cel mai înalt nivel din toate ramurile și profesiile juridice, fiind de asemenea, deschis pentru cooperarea cu alte instituții care împărtășesc viziunea sa.

Activitatea ELI este organizată și susținută de corpul său de membri, care, împreună cu personalul Secretariatului, se angajează să perpetueze dezvoltarea Institutului. Participarea la activitățile ELI este încurajată între toți membrii săi.

În perioada 24-25 septembrie 2014 a avut loc la Zagreb Conferința anuală a ELI și Adunarea generală a membrilor acesteia, eveniment co-organizat de Facultatea de Drept a Universității din Zagreb, observator instituțional în cadrul ELI.

Prima parte a Conferinței a fost dedicată proiectelor desfășurate de ELI, fiind prezentate rezultatele cercetărilor realizate în cadrul Institutului.

Astfel, prima temă, *Recuperarea afacerii, în Legea Insolventei* moderată de Bob Wessels, jurist independent, consilier și profesor de drept internațional privind Insolvența la Universitatea din Leiden, și-a propus ca obiectiv, proiectarea unui cadru legal care să permită dezvoltarea în continuare a normelor coerente și funcționale pentru recuperarea de afaceri din Europa, cadru ce va include anumite proceduri legale pentru a permite părților o mai bună negociere a soluțiilor atunci când o afacere se află în dificultate financiară și pentru a stabili procedurile și condițiile în care soluția executorie poate fi impusă creditorilor și altor părți interesate, în ciuda lipsei lor de consimțământ. Domeniul de aplicare al proiectului este larg și ia în considerare cadre nefinanciare care urmează să fie utilizate de către întreprinderi în afara instanței, și într-un context procedural (pre) insolvență.

O altă temă abordată în cadrul Conferinței a fost cea referitoare la regulile privind dreptul de

autor în Uniunea Europeană, dezbaterile fiind moderate de Radim Polčák, Șef al Institutului de Drept și Tehnologie din cadrul Facultății de Drept - Universitatea Masaryk. Dezbaterile au avut în vedere rezultatele proiectului cu aceeași temă, propunându-și, neapărat să dezvolte un document pentru viitoarea legislație europeană, ci să contribuie la actuala dezbateră în cadrul instituțiilor UE, pentru a oferi răspunsuri la unele dintre întrebările generale ridicate de Comisie.

Viitorul proceselor privind drepturile omului în Europa, o altă temă, moderată de Diana Wallis, președinte ELI, a adus în discuție o serie de probleme precum: aplicarea corectă a drepturilor omului în Europa, relația dintre instanțele naționale și supranaționale, rolul instanțelor supranaționale în ordinea juridică europeană. În cadrul dezbaterilor au participat și prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, director al Institutului Român pentru Drepturile Omului și cercet. șt. Marius Mocanu.

Sesiunea dedicată *proiectelor de viitor ale ELI și implicarea sporită a practicienilor*, moderată de Christiane Wendehorst, vicepreședinte ELI, a adus în discuție posibilele metode prin care ELI poate asigura practicienilor angajarea, efectivă și semnificativă, în munca de proiect desfășurată în cadrul Institutului, care dintre problemele juridice presante necesită atenția ELI, și cum poate organizația aborda diverse subiecte și produce rezultate care să fie utile pentru practicieni.

Tema *Prevenirea și soluționarea conflictelor de competență în Dreptul Penal*, moderată de John Vervaele, profesor de Drept Economic European și penal la Utrecht Law School și profesor de drept penal european la Colegiul Europei din Bruges, a avut în vedere elaborarea unui nou cadru legal pentru prevenirea și soluționarea conflictelor de competență în materie penală, în domeniul de libertate, securitate și justiție.

Dezbaterile privind prezentarea proiectului *De la Principii transnaționale la normele europene de procedură civilă*, moderată de John Sorabji, consilier juridic principal la Lord Chief Justice din Anglia și Țara Galilor, au avut în

vedere elaborarea unui model de standarde europene pentru procedura civilă. În faza sa inițială, proiectul s-a concentrat pe măsuri provizorii și de protecție și accesul la informații și probe, urmând ca, în a doua sa fază, să fie examinate alte două subiecte: autoritatea lucrului judecat și obligații ale părților și avocaților. În cadrul acestui proiect vor colabora și certătorii Institutului Român pentru Drepturile Omului dl. Vlad Dan Oanea și dl. Ioan Zonga.

În cea de-a doua parte a lucrărilor Conferinței s-au desfășurat lucrările Adunării generale a

membrilor ELI, prezidate de doamna Diana Wallis, directorul institutului, care a mulțumit acestora pentru excelența muncă în echipă și sprijin.

Vice-președintele Christiane Wendehorst a anunțat că Adunarea Generală și Conferința anuală 2015 vor avea loc în perioada 3-4 septembrie, la Viena, Austria, locul de desfășurare fiind Academia Austriacă de Științe.

Mihaela Scarlat

NOTE, CRONICI, RECENZII

DIN ACTIVITATEA AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE (FRA)

Reprezentanți ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale au participat și au luat cuvântul la Conferința internațională „Eliberarea potențialul migranților în Europa: De la izolare la integrare pe mai multe niveluri” organizată de către Agenția pentru schimbul politicilor publice, la Bruxelles, în data de 2 iulie. Evenimentul a adus în dezbatere provocările actuale în domeniul migrației și integrării în Europa, și a reaprins dezbaterile despre necesitatea unei strategii la nivelul Uniunii Europene pentru îmbunătățirea politicilor de integrare în toate statele membre.

În data de 8 iulie la Strasbourg Agenția pentru Drepturi Fundamentale și Consiliul Europei au discutat despre coordonarea activității pe probleme de incluziune și de egalitate a populației roma. În cadrul acestui eveniment reprezentanții FRA s-au întâlnit cu echipa de sprijin a Reprezentantului Special al Secretarului General pentru Problemele Romilor și șeful departamentului pentru Egalitate din cadrul Consiliului Europei.

Directorul FRA a fost invitat de către Președinția italiană a Consiliului Uniunii Europene să ia parte la reuniunea ministerială a Consiliului pentru justiție informală și afaceri interne, care a avut loc în perioada 8-9 iulie, la Milano. Printre subiectele discutate se numără: orientările strategice adoptate recent în spațiul de libertate, securitate și justiție; prioritățile viitoare ale Grupului Operativ Mediteranean

precum și violența împotriva femeilor. FRA a contribuit la aceste discuții din prisma activității sale recente, precum rezultatele sondajului întreprins la nivelul UE privind violența împotriva femeilor. Aceste rezultate au furnizat dovezi puternice pentru necesitatea unor acțiuni suplimentare în domeniu din partea UE și a statelor sale membre. Totodată, Agenția a participat și contribuit în mod activ la discuțiile care au condus la adoptarea orientărilor strategice și a făcut parte din Grupul Operativ Mediteranean, oferind dovezi și sfaturi despre cum să se asigure măsuri de protecție a drepturilor fundamentale.

În cadrul unei întruniri privind protecția drepturilor copilului și rolul societății civile, la Vilnius, pe 10 iulie, Agenția pentru Drepturi Fundamentale și-a prezentat activitatea sa în domeniul drepturilor copilului. Astfel, s-a referit la tendințe și evoluții ale politicii UE în domeniul drepturilor copilului și la cele mai recente publicații ale FRA, printre care și manualul despre sistemele de tutelă pentru copii, victime ale traficului de persoane. Evenimentul a fost organizat de către Institutul Lituanian de Monitorizare a Drepturilor Omului. La dezbateri au participat factori de decizie la nivel național și reprezentanți ai societății civile.

Pe 18 iulie, 2014 Agenția pentru Drepturi Fundamentale a prezentat, la Bruxelles,

Grupului de lucru pentru gestionarea granițelor, Manualul de drept european privind azilul, frontierele și imigrația. Grupul de lucru este un organism de pregătire al Consiliului care se ocupă cu legislația cu privire la probleme de control la frontieră. Manualul, aflat la a doua ediție, este elaborat în comun de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și FRA. Volumul analizează legile relevante în domeniul azilului, frontierelor și imigrației din Uniunea Europeană și Consiliul Europei. El este acum disponibil în limba bulgară, croată, engleză, franceză, germană, greacă, maghiară, italiană, română și spaniolă. Traduceri suplimentare vor urma mai târziu în acest an, cu scopul de a face manual accesibil pentru factorii de decizie politică și practicieni din statele membre ale UE.

Directorul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a prezentat pe 15 iulie, la Bruxelles, Raportul anual al FRA - Realizări și provocări în 2013. Raportul a fost prezentat în cadrul Grupului de lucru al Consiliului în domeniul drepturilor fundamentale, drepturilor cetățenilor și liberei circulații a persoanelor. Evenimentul a reprezentat o oportunitate pentru FRA de a vorbi despre modalitățile în care Uniunea Europeană și statele sale membre ar putea include drepturile fundamentale mai ferm în procesul lor politic bazându-se pe concluziile cuprinse în raport. Prezentarea s-a concentrat pe îmbunătățirea atât a accesului la justiție pentru victime ale încălcărilor drepturilor fundamentale cât și a consolidării cadrului instituțional pentru promovarea și respectarea drepturilor fundamentale.

În data de 17 iulie, la Praga, ca urmare a invitației ministrului pentru drepturile omului, șanse egale și legislație din Republica Cehă, Directorul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a prezentat activitatea Agenției și s-au analizat noi modalități de cooperare. Printre subiectele de discuție s-au numărat situația romilor și infracțiunile motivate de ură.

FRA a luat parte la cel de al 9-lea Forum anual pentru guvernarea internetului, reuniune care a avut loc la Istanbul, Turcia, în perioada 2-5 septembrie 2014. Tema din acest an a fost : „Conectarea continentelor pentru îmbunătățirea guvernării internetului de către părțile interesate”. Drepturile omului și internetul au fost principalele teme ale evenimentului.

O întrunire a experților în domeniul drepturilor omului și al drepturilor femeii, a avut loc la Vilnius, în perioada 3-4 septembrie, întrunire la care au participat și reprezentanți FRA. Evenimentul a fost organizat de către Institutul European pentru Egalitate de Gen, iar în discuțiile și dezbaterile care au avut loc s-a analizat stadiul implementării Platformei de Acțiune Beijing în cadrul statelor membre ale UE.

În data de 4 septembrie, la sediul Agenției, a avut loc reuniunea cu tema „Drepturile omului în contextul mediului de afaceri”, eveniment organizat de FRA în cooperare cu Consiliul Austriac pentru Afaceri și Dezvoltare. Temele principale au avut în vedere liniile directoare ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică cu privire la companiile multinaționale, linii directoare care au fost reactualizate pentru a lua în considerare principiile ONU privind mediul de afaceri și drepturile omului. În cadrul evenimentului s-au organizat grupuri de lucru fiind dezbătute aspecte privind acțiunile prin care marile companii promovează drepturile omului, gestionarea diversității și ne discriminarea, dar și angajarea comunității de afaceri în promovarea drepturilor omului.

În perioada 4-5 septembrie 2014, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a participat la seminarul cu tema „Colectarea de date pentru sondaje sociale prin folosirea de modalități multiple”, care a avut loc la Wiesbaden, în Germania. Seminarul a fost organizat de către Biroul Federal de Statistică din Germania, unul dintre centrele de excelență din cadrul Sistemului European de Statistică. Modalitățile multiple se referă la combinarea diferitelor moduri de colectare a informațiilor de la respondenți, în așa fel încât să se poată face față nivelului actual și problematici cu care se confruntă analizele statistice. Aceste dezbateri au contribuit la procesul de pregătire și viitoare lansare a Sondajului FRA privind Drepturile Fundamentale.

DI. Morten Kjareum, directorul Agenției pentru Drepturi Fundamentale, a prezentat Raportul Anual al FRA privind situația drepturilor fundamentale Comitetului Parlamentului European pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne. Prezentarea s-a făcut în contextul unei dezbateri comune la care au

luat parte Comisia Europeană și Consiliul Europei. Evenimentul a reprezentat pentru FRA ocazia de a-și prezenta pentru prima oară activitatea noilor membrii aleși ai Comitetului, ca urmare a alegerilor europarlamentare din mai 2014.

Pe 12 septembrie a avut loc cea de a 26-a reuniune a Comitetului Științific al Agenției pentru Drepturi Fundamentale. În cadrul reuniunii, membrii comitetului științific au discutat o serie de rapoarte ale FRA aflate în curs de pregătire, precum și cooperarea FRA cu societatea civilă în cadrul activității rețelei de cercetare multidisciplinară a Agenției (FRANET).

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a participat la întrunirea înalților funcționari UE-SUA din cadrul justiției și afacerilor interne. Evenimentul a fost găzduit la Roma, de către Președinția italiană a Consiliului UE. S-au discutat următoarele aspecte importante pentru apărarea drepturilor fundamentale: mobilitatea, migrația, frontierele, protecția datelor, drepturile victimelor și violența împotriva femeilor.

În cadrul Adunării generale europene a Institutului Internațional a Ombudsmanului, care a avut loc pe 17 septembrie, la Tallinn - Estonia, Directorul General al FRA a subliniat, în prezentarea sa, rolul instituției ombudsmanului în democrații. În acest discurs, directorul FRA a trecut în revistă principalele probleme privind drepturile omului cu care se confruntă UE, precum și necesitatea elaborării unui cadru pentru protejarea, măsurarea și monitorizarea drepturilor pe teritoriul UE. Acest cadru trebuie să prevadă toate organismele care se ocupă de drepturile omului, inclusiv ombudsmanul și care trebuie să coopereze mai intens pentru protejarea cetățenilor.

Joanna Goodey, Directorul Departamentului Libertate și Justiție al FRA, a discutat concluziile Raportului FRA privind violența împotriva femeii, în cadrul unui eveniment organizat pe 18 septembrie, la Lisabona, Portugalia de către Asociația Portugheză pentru Sprijinul Victimelor. Tot la Lisabona, în 18 septembrie, FRA a susținut o prezentare intitulată „Să facem cunoștință practic cu drepturile victimelor” – conținând date obținute dintr-o vastă cercetare a FRA pe cuprinsul UE. Prezentarea a avut loc în cadrul sesiunii cu tema „Importanța evaluării drepturilor victimelor”,

sesiune a seminarului „Dreptul victimelor abuzurilor, la servicii de calitate”, organizat de către Asociația Portugheză pentru Sprijinul Victimelor. De asemenea, pe 19 septembrie, la Lisabona, directorul departamentului Statistici și Sondaje al FRA, Sami Nevala, a prezentat Parlamentului portughez sondajul FRA privind violența împotriva femeilor.

Tot pe tema violenței împotriva femeilor, a avut loc pe 19 septembrie, la Roma conferința intitulată „La adăpost de frică, la adăpost de violență”, în cadrul căreia a luat cuvântul Directorul FRA, Morten Kjareum. Evenimentul a fost organizat de Consiliul Europei, Ministerul Italian al Afacerilor Externe și Camera Deputaților din Italia.

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a prezentat liderilor regionali, în cadrul Reuniunii Regiunilor Europene din 19 septembrie, Bruxelles, un set de instrumente privind respectarea drepturilor fundamentale.

FRA a luat cuvântul în cadrul programului „Suntem toți cetățeni” care s-a desfășurat la Salonic, în data de 22 septembrie. Programul a constat în mai multe evenimente stradale și o conferință de amploare, organizate cu scopul de a consolida societatea civilă și de a acorda o mai mare atenție contribuției ONG-urilor la justiția socială, democrație și dezvoltare durabilă. Conferința a fost organizată de Fundația Bodossaki și Granturile norvegiene. FRA a prezentat munca sa în ansamblu și prioritățile Agenției.

În perioada 23-27 septembrie, s-au desfășurat cursurile Academiei Internaționale de formare a funcționarilor publici, cu privire la gestionarea drepturilor omului în orașe. Academia s-a adresat practicienilor în domeniul drepturilor omului, funcționarilor din cadrul administrației municipale și regionale, politicienilor și ONG-urilor din toate statele membre ale Consiliului Europei. Academia și-a propus să dezbată instrumentele și mecanismele care ar putea facilita implementarea respectării și promovării drepturilor omului la nivel local. Au participat UNESCO, Congresul Consiliului European al Autorităților locale și regionale, Agenția pentru Drepturi Fundamentale, precum și municipalitatea Graz. De asemenea, în contextul Coaliției Orașelor Europene împotriva Rasismului, FRA a prezentat proiectul său pentru incluziunea populației rome precum și

setul de instrumente privind respectarea drepturilor fundamentale, pentru a le facilita funcționarilor locali integrarea respectării drepturilor fundamentale în elaborarea de politici, furnizarea de servicii și alte practici administrative. Academia a avut loc la Centrul European de Formare și Cercetare din Graz.

Pe 24 septembrie, la sediul FRA a avut loc pentru prima oară reuniunea platformei tematice dintre FRA, Consiliul European, Equinet (rețeaua europeană a Organismelor pentru Egalitate) și ENNHRI (rețeaua europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului). În cadrul reuniunii s-au discutat aspecte privind drepturile azilanților și migranților. Tema generală a cooperării unei astfel de platforme tematice este îmbunătățirea cooperării și a schimbului de informații între instituții naționale și europene. Stabilirea unei astfel de platforme tematice a fost una dintre activitățile prevăzute în cadrul Conferinței Europene și a organismelor pentru drepturile omului, care a avut loc în octombrie 2013, la Viena. Scopul reuniunii din septembrie a fost discutarea și ajungerea la un acord privind metodele de lucru ale platformei tematice cu privire la azil și migrație și de a iniția un plan de lucru pe aceste subiecte.

FRA a participat în perioada 25- 26 septembrie, la Strasbourg, la cea de a 16-a reuniune a grupului de lucru a Comisiei Consiliului European pentru Eficiență și Justiție (CEPEJ). Unul dintre punctele de discuție a fost și elaborarea unui nou manual privind accesul la justiție în Europa, manual pe care FRA îl pregătește în cooperare cu CEPEJ și cu sprijinul Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pe 29 septembrie, în capacitatea sa de președinte al Rețelei Agențiilor UE, Directorul FRA s-a întâlnit cu Marianne Klingbeil, Secretar General Adjunct al Comisiei Europene pentru a discuta despre o viitoare cooperare între rețeaua Agențiilor UE și Secretariatul General. S-au

discutat teme precum alocarea resurselor și necesitatea unei mai mari implicări a agențiilor în dezbaterile care țin de mandatul acestora.

În cadrul Conferinței la nivel înalt pe tema reactualizării strategiei de securitate internă a UE, care a avut loc la Bruxelles, pe 29 septembrie, Directorul FRA a susținut un discurs în care s-a referit la modalități de integrare a drepturilor fundamentale în politicile de securitate, cu precădere la protecția datelor, supraveghere și radicalizare. Pe 20 iunie, 2014, Comisia Europeană a publicat al treilea raport final privind Strategia Securității Interne în UE, 2010-2014. În Raport se menționează că drepturile fundamentale trebuie să fie parte integrală din politicile de securitate internă și că acestea consolidează securitatea internă apărând și îmbunătățind încrederea în rândul cetățenilor, precum și încrederea între cetățeni și instituțiile guvernamentale. FRA și-a exprimat dorința de a contribui la noua strategie 2015-2020, în special la strategiile privind securitatea internă și aspecte infracționale. Conferința la nivel înalt a fost organizată de către Comisia Europeană în cooperare cu Președinția italiană a Consiliului UE și și-a propus realizarea unui forum consultativ cu privire la securitatea internă pentru a facilita dialogul multidisciplinar între instituțiile UE, agenții, statele membre, reprezentanți ai societății civile, oameni de știință și sectorul privat.

Ca urmare a Conferinței la nivel înalt din 29 septembrie, pe 30 septembrie au avut loc dezbateri privind strategia UE de securitatea internă la Comitetul Consiliului pentru Cooperare Operațională privind Securitatea Internă. În timpul reuniunii, Directorul FRA a adus în discuție necesitatea protejării drepturilor fundamentale în procesul elaborării politicilor de securitate internă.

Gheorghe Pârvan

PARTICIPAREA LA EDUCAȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR SUPERIOR - O PROVOCARE PENTRU POLITICILE CURENTE ÎN ROMÂNIA - UNICEF

În luna septembrie UNICEF a lansat studiul *învățământul secundar superior -O provocare privind Participarea la educație în pentru politicile curente în România*, realizat de

UNICEF România în colabore cu Institutul Național de Statistică și cu Ministerul Educației Naționale. Studiul se concentrează, în principal, pe situația copiilor aflați într-un risc major de excluziune, reprezentând o continuare și o completare a studiului „*Toți copiii la școală până în 2015. Inițiativa globală privind copiii în afara sistemului de educație. Studiu național - România. Analiza situației copiilor aflați în afara sistemului de educație din România*”, elaborat de UNICEF și Institutul de Științe ale Educației (ISE) alături de Ministerul Educației Naționale – Direcția de Învățământ Preuniversitar și Învățare pe Tot Parcursul Vieții, Institutul Național de Statistică și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție.¹

Dacă studiul din 2012 s-a focalizat pe participarea la educație a copiilor de vârstă nivelului primar și gimnazial de educație (7-14 ani), în studiul de față se urmărește situația copiilor de vârstă învățământului secundar superior de educație (15-18 ani), pentru a obține un tablou cât mai complet cu privire la acest fenomen, acoperind astfel în întregime învățământul primar și secundar.

Pornind de la faptul că România se află pe primul loc în Europa la capitolul părăsire timpurie a școlii, studiul și-a propus să evalueze amploarea fenomenului de neparticipare școlară a copiilor/tinerilor de vârstă învățământului secundar superior și să identifice barierele și provocările în legătură cu participarea la educația de nivel secundar superior.

Cu ajutorul datelor de cercetare ale raportului, din perioada 2011-2012, s-a conturat un profil mai detaliat al copiilor de vârstă învățământului secundar superior care se află în afara sistemului de educație sau în risc major de a ajunge în această situație, o etapă importantă în procesul complex de identificare și eliminare a multiplelor forme de excludere cu care se confruntă acești copii prin politici educaționale și intervenții mai eficiente și focalizate.

În categoria copiilor/tinerilor din afara sistemului de educație au fost incluși cei care au urmat școala în trecut, dar au abandonat, precum și copiii care nu au frecventat niciodată școala.

Pe baza metodologiei folosite s-a putut stabili

¹ În cadrul inițiativei globale derulate de UNICEF în parteneriat cu Institutul de Statistica al UNESCO privind copiii în afara sistemului de educație (Out Of School Children - OOSC)

că 19% din populația de 15-18 ani reprezintă copii care nu erau cuprinși în sistemul de învățământ, proporție ce rămâne constantă la nivelul celor doi ani asupra cărora s-a focalizat analiza.

Segmentul de populație de vârstă corespunzătoare învățământului secundar superior care prezintă riscul cel mai ridicat privind participarea la educație este reprezentat de copiii din mediul rural. Astfel, rata abandonului școlar este cu aproximativ 30% mai mare în cazul acestora față de cei din urban iar ratele repetenției, pentru clasele IX - XII, erau cu peste 40% mai mari în cazul populației elevilor din mediul rural, comparativ cu cei din urban.

Rata abandonului a evidențiat și prezența unor inegalități de gen. Diferențele constatate între fete și băieți, de aproximativ 1 punct procentual plasează fetele în poziție de avantaj.

Analizând rata abandonului în funcție de cele două criterii, mediu de rezidență și gen, rezultă faptul că riscul cel mai înalt de excluziune prin abandon este asociat băieților din mediul rural (6%), comparativ cu 4,7% pentru băieții din urban.

Cea mai mare proporție a populației din afara sistemului de educație o reprezintă cea în vârstă de 16 ani (aproape 85%), iar aproximativ 81% finalizaseră cel mult nivelul gimnazial, ceea ce arată faptul că o proporție importantă din populația de 15 - 18 ani necuprinsă în sistemul de învățământ a fost supusă riscului excluziunii de la educație înainte sau cel mult la absolvirea gimnaziului.

De asemenea, studiul reflectă situația defavorizată, sub aspectul educației, a copiilor de etnie romă, fapt evidențiat de proporția de aproape 20% a acestora din segmentul populației de 15 - 18 ani din afara sistemului de învățământ.

Studiul face o serie de recomandări, pornind de la faptul că România și-a asumat o țintă ambițioasă de reducere a fenomenului de părăsire timpurie a sistemului de educație la 11,3% până în anul 2020 (de la 17,4%, valoarea acestui indicator în 2012). Astfel, se recomandă continuarea măsurilor în această arie și dezvoltarea de intervenții susținute la nivelurile inferioare de învățământ (ante și preșcolar, primar, gimnazial).

De asemenea, o serie de politici și măsuri de

intervenție focalizată trebuie să se afle printre prioritățile Ministerului Educației, având în vedere dimensiunea îngrijorătoare a fenomenului de excludere din sistemul de educație, prin neșcolarizare sau abandon școlar. Susținerea unor politici educaționale coerente și a unor programe la nivel național pentru prevenirea abandonului școlar în învățământul primar, gimnazial și secundar superior, dublate de măsuri de susținere de continuare a studiilor după clasa a VIII – a, în cazul copiilor cu oportunități reduse, pot conduce în mod direct la diminuarea fenomenului de părăsire timpurie a sistemului de educație.

În condițiile în care participarea la învățământul secundar superior prezintă, în continuare, disparități importante pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural, este nevoie de noi programe de sprijin pentru segmentul de tineri din această zonă, atât de prevenire, cât și de intervenție pentru reîntoarcerea la școală. Aceste măsuri pot viza, cu prioritate, anumite regiuni de dezvoltare, unde rata netă ajustată de cuprindere școlară înregistrează cele mai scăzute valori (N - E, S, S - V).

Măsurile privind creșterea calității trebuie, de

asemenea, să vizeze în mod sistematic atât unitățile de învățământ de nivel secundar superior din mediul rural (ținând cont, de exemplu, de faptul că rata repetenției este mult mai mare în cazul populației elevilor din mediul rural, comparativ cu cea din urban), cât și toate unitățile care școlarizează un număr ridicat de copii aflați în situație de risc: copii care provin din familii foarte sărace, copii de etnie romă, copii cu dizabilități.

Măsurile de intervenție trebuie să țină cont și de faptul că riscul cel mai ridicat de excludere prin abandon este asociat băieților din mediul rural, această categorie fiind, în prezent într-o măsură redusă țintită în mod focalizat de politicile educaționale.

Studiul atrage atenția asupra faptului că sistemul de educație trebuie să clarifice rolul și statutul învățământului profesional și tehnic (oferit în cadrul programelor de studii ale școlilor profesionale și ale liceelor tehnologice) și să promoveze mecanisme și instrumente mai clare de adaptare a rețelei și ofertei școlare la realitățile pieței muncii și de implicare a angajatorilor.

Adrian Bulgaru

RAPORTUL DEZVOLTĂRII UMANE 2013 - PROGRAMUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE

Raportul Dezvoltării Umane 2013 este cel mai recent din seria celor publicate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare - rodul muncii unor experți și analiști independenți, încă din 1990. Acest raport conține analize independente pe teme majore privind dezvoltarea, curente și politici mondiale, statistici, hărți interactive, indicatori ai dezvoltării umane, precum și explicații privind metodologiile și sursele utilizate în această amplă analiză globală. Sub titlul Ascensiunea Sudului – Progresul umanității într-o lume diversă, Raportul susține că transformarea uluitoare a unui mare număr de țări în curs de dezvoltare în economii dinamice și majore, cu o influență politică crescândă, are un impact tot mai puternic asupra progresului dezvoltării umane.

Mai întâi trebuie precizat în legătură cu titlul

Raportului că împărțirea Nord-Sud este considerată una socio-economică și politică (nicidecum geografică). Conform acestei împărțiri, nordul cuprinde America de nord, Europa occidentală și porțiuni dezvoltate din Asia de est. Se consideră că din „Sud” fac parte Africa, America Latină, țările în curs de dezvoltare din Asia, inclusiv Orientul Mijlociu. „Nordul” este definit ca o regiune mai bogată și mai dezvoltată în timp ce „Sudul” cuprinde țări mai puțin dezvoltate. Sunt mulți factori care diferențiază cele două zone globale conform acestei diviziuni teoretice. Nordul dispune pentru 95% din populația sa de resurse de hrană, de locuințe și de un sistem educațional funcțional, în timp ce în Sud doar 5% din populație beneficiază de acestea. Această „lume a doua” a Sudului nu beneficiază de tehnologii, nu are stabilitate politică iar economiile țărilor

sunt dezarticulate. În termeni economici Nordul cuprinde un sfert din populația lumii și controlează 4/5 din veniturile câștigate oriunde în lume, 90% din industriile producătoare sunt localizate în Nord și se află în proprietatea Nordului. În schimb Sudul, cu trei sferturi din populația lumii are acces la 1/5 din venitul mondial. Pe măsură ce țările se dezvoltă din punct de vedere economic, ele pot face parte din „Nord”, indiferent de poziția lor geografică, în timp ce oricare țară care nu se califică drept dezvoltată este condamnată să facă parte din „Sud”.

Numai că statistici recente vin să răstoarne spectaculos teoria de mai sus. Raportul Dezvoltării Umane 2013 își propune o analiză amplă și interactivă a acestui fenomen al ascensiunii Sudului.

Raportul menționează că în ultimele zeci de ani toate țările și-au accelerat dezvoltarea în domeniul sănătății, al speranței de viață, al educației, și al gestionării resurselor și veniturilor necesare unui trai decent, toate acestea fiind componente luate în considerare la măsurarea indicatorului dezvoltării, umane. Astfel că, așa cum se arată în Raport, nicio țară nu a înregistrat în 2012 un index al dezvoltării umane mai mic decât în 2000, existând un progres rapid în țările cu un indice scăzut al dezvoltării umane, deși progresul a fost inegal de la o regiune la alta.

Lumea este în schimbare și conform Raportului, asistăm la povestea a două lumi diferite. Pe de o parte avem de a face cu ascendența Sudului - țări precum China și India au înregistrat un progres vizibil, cu foarte mari perspective de reducere a sărăciei. Pe de altă parte, Nordul se află în criză – absența creșterii economice și politicile de austeritate creând dificultăți pentru milioane de oameni aflați în șomaj, sau pentru cei lipsiți de orice beneficii.

Deși se concentrează pe ascensiunea Sudului și implicațiile acesteia asupra dezvoltării umane, Raportul vorbește și despre o lume în schimbare. Sudul are nevoie de Nord și viceversa. Lumea devine tot mai interconectată. Țările în curs de dezvoltare au jucat un rol foarte important în comerțul internațional, deoarece între 1980 și 2010 a crescut cifra contribuției lor în acest domeniu de la 25% la 47%. În Raport se apreciază că până în 2020 producția economică a Braziliei, Chinei și Indiei

o va depăși pe cea a Canadei, Franței, Germaniei, Italiei, Marii Britanii și Statelor Unite la un loc. Tocmai de aceea, mesajul de bază al Raportului din acest an este că o creștere economică nu înseamnă în mod automat și un progres al dezvoltării umane. Este nevoie de politici pentru categoriile defavorizate și pentru eradicarea sărăciei, iar aceste politici trebuie să fie axate pe educație, sănătate și nutriție, precum și pe consolidarea capacității de creare de locuri de muncă.

Raportul menționează că pe măsură ce provocările și problemele globale devin tot mai numeroase și mai complexe, este necesară coordonarea unor acțiuni concertate privind eradicarea sărăciei, gestionarea schimbărilor climatice, consolidarea păcii și a securității pe glob.

Conexiunea și comunicarea dintre țări au crescut datorită comerțului, migrației și a tehnologiilor de informare și comunicare. Este astfel evident că deciziile politice dintr-o anumită regiune a lumii pot avea un impact puternic și în alte țări.

Dar așa cum concluzionează Raportul prin „ascensiunea sudului” se înțelege expansiunea dramatică a capacității individuale și progresul dezvoltării durabile în țări care conțin populația majoritară a globului. Când zeci de țări și miliarde de oameni urcă pe scara dezvoltării așa cum se întâmplă în momentul de față, apar și noi oportunități pentru țările mai puțin dezvoltate. Transformarea Sudului necesită schimbarea regulilor, ceea ce înseamnă că guvernele și organizațiile internaționale se vor confrunta cu probleme legate de egalitatea oportunităților, angajarea civică în guvernare, explozia demografică și conservarea mediului, acestea fiind doar câteva dintre ele.

Apariția tot mai rapidă a persoanelor educate în țările din sud necesită de asemenea crearea urgentă de locuri de muncă la scară masivă. Conform Raportului, sudul poate acum influența vechile modele de cooperare în domeniul dezvoltării dar și exercita noi presiuni privind competitivitatea în domeniul cooperării bilaterale. Cu alte cuvinte vor exista noi parteneri pentru dezvoltare.

Până în prezent s-a comparat în mod tipic indicatorul dezvoltării umane între țările din Nord și cele din Sud, astfel că din această perspectivă, la ora actuală lumea începe să

devină mai puțin inegală.

În Raport se precizează că noile puteri ale lumii în curs de dezvoltare nu sunt numai China, care a depășit Japonia, scăpând de sărăcie în acest proces, sute de milioane de oameni, sau India care își construiește viitorul prin creativitate antreprenorială, sau Brazilia, unde a crescut nivelul de trai prin programe antisărăcie, ci la ascensiunea sudului au contribuit și țări precum Indonezia, Mexic, Africa de Sud, Thailanda, Turcia. Dar s-au înregistrat progrese substanțiale și în economiile de mai mică anvergură ale unor țări precum Bangladesh, Căile, Gana, Mauritian, Roanda și Tunisia.

Raportul analizează cauzele și consecințele acestei continue ascensiuni și identifică posibile politici inspirate din noua realitate, prin care s-ar putea promova progresul în lume în următorii zeci de ani.

Căile de dezvoltare urmate de Brazilia, China, India dar și progresul înregistrat în Bangladesh, Mauritania și Turcia, determină schimbarea noțiunii de politici corecte. Cheia succesului este diversitatea căilor și modalităților de dezvoltare alese de fiecare țară în parte. Aceste țări au demonstrat cum politicile pragmatice și interesul acordat dezvoltării umane pot cataliza oportunitățile latente ale unor economii ce poate deveni înfloritoare, oportunități care sunt facilitate deopotrivă și de fenomenul globalizării.

În timp ce se înregistra o stagnare în creșterea economiilor dezvoltate, în perioada crizei financiare din 2008-2009, economiile țărilor în curs de dezvoltare erau în plin avânt. Ascensiunea sudului a avut loc cu o viteză și la o scară fără precedent. Niciodată în istorie nu s-au mai schimbat condițiile de viață și nu au mai apărut noi oportunități, atât de rapid și de dramatic. Marii Britanii (care este locul de unde a pornit revoluția industrială) i-au trebuit 150 de ani pentru a-și putea dubla producția pe cap de locuitor, iar Statele Unite, unde industrializarea a avut loc ceva mai târziu a avut nevoie de 50 de ani pentru aceasta. Raportul precizează că ambele țări aveau o populație sub 10 milioane de locuitori atunci când a începea procesul de industrializare. Prin contrast, acest proces a început în China și India cu câte 1 miliard de oameni în fiecare dintre acestea și în 20 de ani s-a dublat producția pe cap de locuitor. Tocmai de aceea prin ascensiunea sudului trebuie să

înțelegem și expansiunea dramatică a capacității individuale și dezvoltarea umană durabilă în astfel de țări care sunt patriile mării majorități a populației lumii.

Ne confruntăm cu o nouă eră, dar cum va putea sudul să își continue ascensiunea? Raportul prezintă patru concluzii de bază privind prioritățile pentru anii care vor urma:

Creșterea puterii economice în sud trebuie corelată cu o deplină angajare pentru dezvoltarea umană. Investițiile în dezvoltarea umană se justifică nu numai din perspective morale dar și pentru că sănătatea, educația și bunăstarea reprezintă cheia succesului în economia mondială care este atât de dinamică și de competitivă. Bunele politici înseamnă concentrarea pe consolidarea capacităților sociale, nu numai a celor individuale, deoarece indivizii acționează în cadrul unor instituții care fie le pot limita, fie le pot dezvolta potențialul. Sunt necesare politici de schimbare a normelor sociale, eliminarea discriminării femeilor, stoparea căsătoriei fetelor minore sau a condiționării căsătoriilor de o anumită zestre, acestea fiind doar câteva exemple de posibile redresări în politicile sociale.

Țările mai puțin dezvoltate pot învăța de la economiile emergente ale sudului. În primul rând comerțul sud-sud și fluxurile de investiții pot favoriza piețele străine creând noi condiții de dezvoltare. Investițiile pot contribui la dezvoltarea unor țări mai sărace.

Noi instituții pot facilita integrarea regională. Apariția unor noi instituții care să promoveze comerțul și investițiile, precum și crearea unor noi parteneriate pot ajuta țările să facă schimb de cunoștințe și de tehnologii. Un pas înainte ar putea fi stabilirea unei Comisii a Sudului care să aducă o viziune nouă cu privire la felul în care diversitatea sudului ar putea constitui o forță pentru solidaritate.

O mai mare reprezentativitate din partea sudului și a societății civile pot accelera progresul în privința unor schimbări majore. Ascensiunea sudului înseamnă și o prezență crescândă pe scena internațională. Astfel apare oportunitatea de a construi instituții democratice care să răspundă acestor cerințe. Noi principii directe vor fi necesare în cadrul organizațiilor internaționale, pentru a include experiența nouă a sudului. Apariția grupului G20 este un pas în acest sens, dar țările sudului

au nevoie la rândul lor de o reprezentare mai echitabilă în sistemul Bretton Woods al instituțiilor financiare internaționale, în cel al Națiunilor Unite, precum și în alte organizații internaționale. Trăim într-un sistem al discursului public care se poate propaga cu o rapiditate uluitoare pe rețelele de socializare, ceea ce conduce la amplificarea puterii societății civile care continuă să ceară guvernelor apărarea și promovarea drepturilor omului.

Ascensiunea sudului înseamnă noi oportunități pentru generarea unei oferte mai mari de mărfuri. O lume a dezvoltării durabile înseamnă și o mai mare aprovizionare cu bunuri de consum. În acest sens este necesară o mai bună cooperare internațională pe tema problemelor globale, precum și angajarea guvernelor prin intermediul unor instituții adecvate.

Încercând să vină în sprijinul factorilor de decizie, Raportul descrie și analizează felul în care se schimbă dinamica puterii, a

reprezentativității și a bogăției în lume și identifică noi politici, și necesitatea creării unor instituții noi care să poată răspunde cerințelor viitoare și să promoveze dezvoltarea umană în mod echitabil, mai cu seamă prin promovarea integrării sociale. Sunt necesare reforme și inovații globale la nivel instituțional pentru protejarea furnizării și circulația bunuri de consum în lume, iar la nivel național statele trebuie să apere justiția socială. Sigur că în fiecare țară există condiții specifice și aspectul diversității nu trebuie sub nicio formă ignorat, dar există niște principii fundamentale pe care toate guvernele trebuie să le ia în considerare, și anume: coeziunea socială, angajamentele pe care un stat trebuie să și le asume privind educația, sănătatea, protecția socială, libertatea comerțului. Numai respectând aceste principii se poate obține cu adevărat o dezvoltare umană echitabilă.

Daniela Albu

DREPTURI EGALE ȘI MEDIU ACCESIBIL, IRDO, 2014, 472 PAGINI

Recent, Institutul Român pentru Drepturile Omului a publicat volumul *Drepturi egale și mediu accesibil*, care face parte dintr-un amplu proiect al Institutului ce cuprinde și alte cercetări în domeniul respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Volumul de față își propune să surprindă interesul acordat în ultimele decenii de Organizația Națiunilor Unite pentru susținerea eforturilor persoanelor cu dizabilități care au devenit din ce în ce mai active în afirmarea puterii și încrederii în propriile abilități de a duce o viață independentă.

Autorii evidențiază preocupările Națiunilor Unite privind schimbarea de paradigmă în abordarea dizabilității, care a debutat în anii 1970, conceptul de drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități fiind din ce în ce mai mult utilizat la nivel internațional. Astfel, două declarații privind persoanele cu dizabilități au fost adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite: *Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Întârziere Mentală (1971)* și *Declarația privind drepturile persoanelor cu*

dizabilități (1975). În esență, cele două documente au deschis calea pentru viitoarele seturi complete de principii, care ar contribui în cele din urmă la integrarea persoanelor cu dizabilități în societate

Sunt evidențiate astfel, *Programul Mondial de Acțiune pentru Persoanele cu Dizabilități (1982)* și *Anul Internațional al Persoanelor cu Dizabilități (1981)* care, împreună au lansat *Decada Națiunilor Unite pentru Persoanele cu Dizabilități (1983-1992)*, ce a avut rolul de a încerca să definească dizabilitatea ca relație dintre persoanele cu dizabilități și mediul lor, imperativul de a elimina barierele sociale care împiedică participarea deplină de către persoanele cu dizabilități devenind din ce în ce mai recunoscut.

Ultimul deceniu al secolului XX este marcat de apariția *Regulilor Standard privind Egalizarea Șanselor pentru Persoanele cu Dizabilități (1993)*, document elaborat ca urmare a experienței acumulate pe parcursul Decadei Națiunilor Unite pentru Persoanele cu Dizabilități. Regulile au pregătit terenul pentru o

abordare a dizabilității prin prisma drepturilor și au permis o schimbare importantă de poziție, de la protecție socială la drepturi acordate persoanelor cu dizabilități în context global.

Autorii surprind, de asemenea, eforturile Națiunilor Unite, din prima decadă a mileniului III, dedicate preocupărilor pentru elaborarea unei convenții internaționale, globală și integrală, privind promovarea și protejarea drepturilor și demnității persoanelor cu dizabilități - Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006) care marchează începutul unei noi etape în eforturile „de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și egală a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități, și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă”. Documentul reprezintă o schimbare profundă în abordările existente cu privire la dizabilitate: accentul nu mai este pus pe „imperfecțiunea” percepută a persoanei, ci, dimpotrivă, vede

dizabilitatea ca o „patologie a societății”, care este rezultatul eșecului societăților de a fi incluzive și de a se adapta diferențelor individuale. Convenția aplică drepturile omului dizabilității, făcând astfel ca drepturile generale ale omului să fie specifice persoanelor cu dizabilități.

De asemenea, volumul prezintă o serie de cazuri din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, privind persoanele cu dizabilități, cauze la care statul român este parte, care au atras atenția autorilor mai ales datorită diversității articolelor în a căror sferă de aplicare se înscriu.

Lucrarea de față reprezintă o colecție de Instrumente privind drepturile persoanelor cu dizabilități și jurisprudență în materie. ce poate contribui la documentarea autorităților în vederea elaborării politicilor și măsurilor legislative din domeniul dizabilității.

Mihaela Scarlat

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU, MIGRATION AND LAW, IRDO, 2014, 63 PAGINI

Studiul se concentrează asupra unei teme ce reprezintă o realitate care va continua să existe atât timp cât vor exista discrepanțe din punct de vedere al bunăstării și al dezvoltării între diferitele regiuni ale lumii.

România are o politică de imigrație specifică în funcție de nevoile identificate la nivel național, luând în considerare impactul pe care acest lucru l-ar putea avea asupra altor state membre ale UE, această politică are drept scop asigurarea unui tratament echitabil și integrarea armonioasă a străinilor în societatea românească.

În România există o rută de migrație (legală și ilegală) pentru persoanele din statele din Europa de Est, din țări din Orientul Mijlociu, din Asia de Sud-est sau din Africa. În ultimii ani, cu toate că România și-a păstrat în mare parte caracterul său de stat de tranzit, începe să devină, de asemenea, tot mai mult și un stat de destinație.

Aderarea la UE a dus în ultimii ani la

schimbări substanțiale în normele de drept care reglementează regimul străinilor în România în calitate de cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și ai Spațiului Economic European, precum și regulile de drept care guvernează azilul în România, în scopul de a asigura conformitatea cu legislația europeană și cu alte instrumente juridice internaționale la care statul român este parte.

Acest proces de armonizare legislativă este în curs de a identifica soluții viabile pentru transpunerea și armonizarea legislației naționale cu legislația UE privind aquis-ul în domeniu.

Cu toate acestea, prin modificarea legislației naționale în domeniile menționate mai sus, legislatorii caută eliminarea permanentă a eșecurilor care au loc în punerea în aplicare a cadrului legislativ privind regimul străinilor pe teritoriul României.

Olivia Florescu

RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES IN ROMANIA. RECENT DEVELOPMENTS, IRDO, 2014, 94 PAGINI

Studiul „Rights of Persons with Disabilities in Romania. Recent Developments”, este realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) în calitate sa de mecanism independent de monitorizare a implementării Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

IRDO, prima instituție națională pentru drepturile omului din România, este singura instituție națională din țara noastră recunoscută ca având această calitate, de către Comitetul de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului din sistemul ONU.

Volumul de față, parte a unui amplu proiect al Institutului ce cuprinde și alte cercetări pe aceeași temă, își propune să ofere o imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități în România, printr-o analiză obiectivă a modului în care prevederile Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități sunt reflectate în legislația națională, dar și a modului în care acestea sunt respectate potrivit unor cercetări proprii, investigații ale unor ONG-uri, date puse la dispoziție de unele instituții.

Amploarea *Convenției* și gama de probleme pe care aceasta o pune în discuție fac monitorizarea și punerea în aplicare a acesteia mai provocatoare decât cele mai multe convenții.

Volumul aduce în prim plan o serie de aspecte care necesită o atenție imediată din partea decidenților:

- adoptarea unei strategii naționale și a unui plan de acțiune care să stabilească o viziune consolidată și detaliată pe termen lung, cu priorități și rezultate măsurabile, pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități;

- creșterea gradului de conștientizare și înțelegere a dizabilității, pentru că, o societate incluzivă se bazează pe respect și înțelegere;

- accesibilitatea, în sensul în care toate politicile, programele, standardele și serviciile trebuie dezvoltate ținând cont de nevoile

obișnuite ale persoanelor cu dizabilități (pentru sănătate și bunăstare, pentru securitate economică și socială, pentru a dezvolta aptitudini și pentru a trăi în comunitate), astfel încât să fie înlăturate barierele din calea participării acestora, asigurându-se astfel aplicarea a două concepte fundamentale: „designul universal” și „adaptarea rezonabilă”;

- viața independentă – este nevoie de mai multe servicii de asistență și suport, de servicii multidisciplinare, integrate și accesibile, bine reglementate care să permită persoanelor cu dizabilități o viață independentă și să participe la viața economică, socială și culturală a comunităților lor;

- elaborarea și aplicarea cu consecvență de metodologii pentru colectarea datelor cu privire la persoanele cu dizabilități;

- sprijinirea cercetării referitoare la dizabilitate.

Cercetarea este esențială pentru creșterea înțelegerii la nivel public a problemelor legate de dizabilitate. Aceasta presupune însă o investiție în capacitatea umană, pentru a se forma un grup pe cercetători specializați în domeniul dizabilității. Studiile de cercetare ar trebui orientate spre: calitatea vieții și bunăstarea persoanelor cu dizabilități; programe și standarde de accesibilitate, design universal și adaptare rezonabilă, costul dizabilității etc.

De asemenea, studiul atrage atenția asupra necesității stabilirii modalităților prin care persoanele cu dizabilități pot depune plângeri cu privire la respectarea drepturilor omului și a prevederilor legale existente.

Punctele de vedere din lucrare sunt rodul colaborării dintre cercetători IRDO și cercetători, cadre didactice din învățământul preuniversitar și universitar, doctoranzi și masteranzi, precum și reprezentanți ai unor instituții și ONG-uri care și-au adus contribuția onorific la realizarea acestei cercetări.

Teodor Lorent

VIATA ÎN SCAUN RULANT: DE LA IZOLARE LA PARTICIPARE, FUNDAȚIA MOTIVATION ROMÂNIA, CONTRAPLUS, 2014, 51 PAGINI

Fundația Motivation România, organizație neguvernamentală ce activează de aproape 20 de ani în domeniul promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități din România și, în special, a persoanelor utilizatoare de scaun rulant, a realizat o serie de proiecte destinate îmbunătățirii calității vieții acestor persoane prin asigurarea prezenței lor active în societate cu accent pe integrarea socială, educațională și profesională.

În acest sens este și cel mai recent studiu al Fundației Motivation, parte a proiectului „Roțile Schimbării merg mai departe - către furnizarea adecvată a scaunelor rulante, accesibilitate și sport pentru participarea persoanelor cu dizabilități din România la viața socială”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Raportul privind scaunele rulante și serviciile pentru utilizatorii de scaun rulant din România, are în vedere analiza, impactului echipamentelor și serviciilor de mobilitate asupra stării de sănătate, a posturii și participării sociale a utilizatorilor de scaun rulant. În acest sens, raportul amintește că sistemul românesc de sănătate nu acordă prioritate aspectelor legate de mobilitatea acestor persoane. În țara noastră se acordă o subvenție standard care acoperă costul unui scaun rulant cu performanțe limitate, ceea ce nu permite, în cele mai multe cazuri, orientarea către nevoile reale ale utilizatorului. Cu privire la serviciile conexe se arată că sistemul de sănătate este în continuare concentrat pe finanțarea serviciilor de tip spitalicesc, în detrimentul celor comunitare, iar sistemul de asistență socială nu oferă servicii specializate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii.

După cum arată studiul, cei mai mulți dintre

deținătorii unui scaun rulant l-au primit ca donație din surse private sau l-au achiziționat prin decizie de la Casa de Asigurări de Sănătate. Dependența de limitele finanțării publice sau de ofertele mai mult sau mai puțin întâmplătoare ale unor persoane fizice sau juridice demonstrează că românii nu fac o alegere reală a scaunului rulant pe care îl folosesc, existând un nivel scăzut de informare a beneficiarilor cu privire la caracteristicile și piața echipamentelor de mobilitate.

Majoritatea utilizatorilor de scaun rulant nu au o participare socială consistentă, educația și integrarea în muncă fiind doi dintre indicatorii esențiali. Astfel, rata de neșcolarizare în rândul acestor persoane (25%) este de 12 ori mai mare decât la populația generală (2%). Nivelul de dezvoltare a abilităților de autoservire și manevrare a scaunului rulant cât și lipsa de deschidere a sistemului educativ din România la nevoile acestor persoane fiind determinante.

Raportul evidențiază că pentru îmbunătățirea situației utilizatorilor de scaun rulant din țara noastră este necesară punerea în aplicare a legislației referitoare la accesibilitatea clădirilor de interes public și a transportului public. De asemenea trebuie luate o serie de măsuri precum flexibilizarea prestațiilor și dezvoltarea sistemului de servicii sociale, de reabilitare medicală, de ocupare de asistentă și sprijin pentru facilitarea traiului independent; reformarea sistemului de învățământ astfel încât calificările sau profesiile în care sunt formații copiii să fie corelate cu piața muncii și educarea opiniei publice în sensul sensibilizării cu privire la persoanele cu dizabilități.

Marius Mocanu

MARIUS PETROIU, DREPTUL DE ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC. DE LA LITERA LEGII, LA ABUZUL AUTORITĂȚILOR, 445 PAGINI

Volumul de față își propune aprofundarea unei teme mai puțin analizată, dar de o importanță deosebită pentru întreaga societate,

accesul la informațiile de interes public, drept prevăzut de legislația românească actuală care trasează în sarcina autorităților și a instituțiilor

publice o serie de obligații de transparență cu privire la acestea.

Practica actuală a autorităților și instituțiilor publice se caracterizează printr-o tendință de a interpreta cât mai restrictiv definiția noțiunii de „informație de interes public”, în scopul de a limita aria informațiilor față de care există obligația de transparență, neglijând astfel un dreptul fundamental, dreptul de acces al publicului la informații.

Lucrarea de față vine atât în sprijinul publicului, titular al dreptului de acces la informații, cât și al autorităților și instituțiilor publice, tratând în mod exhaustiv problematica protecției informațiilor de interes public, din perspectiva autorităților și a instituțiilor publice implicate în deținerea și utilizarea lor. Sunt evidențiate astfel, nivelul obligațiilor, dar și al drepturilor, autorităților și instituțiilor publice confruntate cu problematica dreptului de acces al persoanelor la informații.

Pentru atingerea obiectivelor propuse, metodologia de cercetare aleasă de autor a fost cel puțin originală, în condițiile în care propune ca element central al demersului de cercetare sintagma „modalități administrative de protecție a informațiilor”, definiție ce se regăsește în cuprinsul lucrării.

În argumentarea propriilor puncte de vedere și propuneri de lege ferenda, autorul identifică și exprimă convingător cele mai elocvente susțineri doctrinare și jurisprudențiale.

Lucrarea poate fi utilă atât pentru modificarea legislației cât și pentru perfecționarea activității în administrație, punctele de vedere și propunerile autorului, în măsura receptării și valorificării putând determina eliminarea multor antinomii ale cadrului legislativ românesc.

Carmen Năstase

MIRCEA DUȚU, DREPTUL: ÎNTRE IPOSTAZE TEORETICE ȘI AVATARURILE MONDIALIZĂRII, EDITURA ACADEMIEI; EDITURA UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREȘTI, 2014, 275 PAGINI

Profesorul universitar doctor Mircea Duțu reputat jurist, director al Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române, președinte al Universității Ecologice București, și-a propus să repună Dreptul în drepturile sale prezentându-l prin mai multe studii ce se regăsesc într-un volum bine structurat.

Este prezentat astfel dreptul ca doctrină, știință și jurisprudență, este ilustrată apoi cercetarea juridică, cu specială referire la cercetarea juridică din România.

Autorul este preocupat de rolul pe care îl deține doctrina în dezvoltarea, dar și în practica dreptului. Apoi, el evidențiază importanța reformei legislative, a finalizării acesteia în ultimii 25 de ani printr-o masivă recodificare.

Autorul consacră mai multe studii culturii juridice și învățământului juridic mondial. El este preocupat de mondializarea culturii juridice, de receptarea juridică a conceptului de cultură și evident de cultura juridică românească, de învățământul juridic occidental și, evident, de învățământul juridic românesc.

Desigur, aceste studii prezintă un interes major dacă avem în vedere faptul că în Europa predarea dreptului este încă marcată de curente

naționale de gândire, care reprezintă o piedică în calea tendinței de internaționalizare. Lăsând la o parte anumite excepții, cursurile predate se construiesc încă pe axa unui model național. Există însă anumite universități europene care promovează o educație juridică axată pe o înțelegere cosmopolită a dreptului și nu pe limitarea impusă de o anumită tradiție juridică specifică. Prin urmare, modalitatea de predare a dreptului este legată în mod direct de sistemele juridice elaborate de cele două mari familii ale dreptului occidental, și anume cea a dreptului romano-germanic și cea a dreptului anglo-saxon.

Astfel, profesorii de drept le prezintă studenților din facultățile de drept din statele în care se aplică sistemul de drept romano-germanic, adică ansamblul regulilor juridice, al interpretărilor jurisprudenței și doctrinelor aplicabile la un anumit moment dat. Se acordă astfel o atenție specială studiului legii, al marilor principii și teorii generale. Acest tip de educație juridică este aplicat în general de facultățile de drept și cuprinde mai mulți ani de studii, cei trei ani de licență fiind apoi urmați de alți doi ani de studii pentru obținerea unui

masterat. Studentul are posibilitatea de exprimare personală doar în cadrul grupurilor de lucru interactive.

Într-o cu totul altă manieră se efectuează studiile în universitățile din statele ce aparțin sistemului de drept anglo-saxon care acordă mare importanță jurisprudenței, predarea dreptului urmând să le ofere viitorilor juriști posibilitatea de a fi în măsură să găsească în jurisprudență precedente relevante pentru cazurile pe care le au de rezolvat.

De cele mai multe ori un punct convergent în predarea dreptului occidental este cel al axării pe materia juridică națională. Un student european, american sau canadian va trebui să se concentreze pe norma juridică din cadrul sistemului țării sale. Întâietatea acordată dreptului național este un fenomen destul de recent, deoarece dreptul roman încă de la redescoperirea sa la Bologna în secolul al XI-lea a reprezentat sursa comună a studiilor juridice în cadrul facultăților europene de drept, până când marile consolidări ale legilor naționale din secolului al XIX-lea au condus la abandonarea studiului comun al dreptului roman. Profesorii de drept s-au concentrat astfel pe studierea legilor naționale. Numai că acest model de educație juridică a început să fie tulburat de fenomenul globalizării, care a permis apariția unui drept transnațional. Dezvoltarea dreptului european, importanța acordată drepturilor omului și dreptului Uniunii Europene au devenit din ce în ce mai vizibile în Europa. Aceste transformări vin să pună sub semnul îndoielii metoda națională de predare.

Soluțiile oferite de diverse sisteme de drept național nu constituie decât exemple care să permită înțelegerea problematicii în sine și evaluarea anumitor alegeri în maniera de

răspuns. Astfel, studentul nu va mai fi marcat de sistemul de gândire al dreptului său național, ci va avea ocazia de a gândi în afara cadrului strict al acestuia. Acest model a fost experimentat cu succes pe alte continente în anii 1990. În Europa, instituțiile de învățământ superior au introdus în pionierat acest model de învățământ.

Trebuie avută în vedere, credem, experiența olandeză și luxemburgheză a facultăților de drept în domeniul predării transsistemice care, în opinia noastră, reprezintă calea viitorului în predarea dreptului. Așa cum știm, de altfel, facultatea de drept de la Maastricht și din Luxemburg au deschis calea unei posibile generalizări a acestei metode inovatoare de predare a dreptului.

Apreciem modul în care autorul ilustrează, în volum, spiritul juridic din Academia Română și, de asemenea, rolul cultural științific ca element important major al dreptului și al preocupărilor academice, ajungând la o pledoarie pentru elaborarea unei enciclopedii juridice a României în condițiile în care, încă din primele decenii ale secolului trecut, în facultățile de drept din țara noastră exista ca disciplină de studiu enciclopedia juridică.

În ultimele studii din volum autorul prezintă tendințele apărute pe plan internațional spre un drept suplu, spre simplificarea dreptului și chiar spre dejudiciarizarea acestuia.

Apărută în colecția „eseuri” coordonată de prof. univ. dr. Ovidiu Predescu, cartea prof. univ. dr. Mircea Duțu prezintă un interes deosebit pentru orice om de cultură, pentru orice persoană care dorește să înțeleagă mai bine ce este dreptul și către ce tinde în condițiile mondializării, ale societății de mâine.

Irina Moroianu Zlătescu

JEAN-CLAUDE PIRIS, THE LISBON TREATY. A LEGAL AND POLITICAL ANALYSIS WITH A FOREWORD BY ANGELA MERKEL, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS F.A., 426 PAG.

Așa cum se arată în cuvântul înainte „Tratatul de la Lisabona a deschis un nou capitol în istoria Europei”. Iată de ce, o lucrare apărută după intrarea în vigoare a acestuia și fiind opera celui care în perioada cea mai dificilă a elaborării și adoptării sale era directorul serviciului juridic al Consiliului nu trebuie să lipsească din biblioteca niciunui jurist

interesat de istoricul acestui tratat. Lucrarea are ca punct de plecare Tratatul de la Paris prin care s-a creat Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și pune accentul pe perioada 2005-2007. Semnificativă în istoria construcției europene a fost Declarația de la Berlin din 25 martie 2007 adoptată cu prilejul celei de-a 50-a aniversări a Tratatului de la Roma, declarație pe

care autorul o prezintă în paginile cărții sale care a fost adoptată într-o perioadă plină de dificultăți mai ales după eșuarea ratificării în 2004 a Tratatului Constituțional și care impune evitarea unui nou eșec:

„Odată cu unificarea europeană, s-a împlinit un vis al generațiilor anterioare. Istoria ne amintește că trebuie să-l protejăm pentru binele generațiilor viitoare. De aceea, trebuie întotdeauna să reînnoim forma politică a Europei pentru a fi în pas cu timpul. Iată de ce astăzi, la 50 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma, ne-am unit în atingerea obiectivului nostru de a așeza Uniunea Europeană pe o bază comună reînnoită înainte de alegerile pentru Parlamentul European din 2009. Pentru că știm că Europa este viitorul nostru comun”.

Remarcăm, de asemenea, capitolul consacrat democrației, în care sunt tratate cele mai semnificative aspecte legate de Parlamentul European (celelalte instituții ale Uniunii Europene fiind tratate în capitolul intitulat

„instituții”), parlamentele naționale, inițiativa cetățenilor și celelalte posibilități pe care le au cetățenii de a influența procesul decizional în UE.

În continuare, demn de reținut este și capitolul „Drepturile fundamentale” în care autorul se ocupă de originile Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, menționând art. 6 din Tratatul de la Lisabona, aplicarea Cartei în diverse țări (de exemplu în Polonia și Marea Britanie) și, nu în ultimul rând, accesul Uniunii Europene la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Niciun domeniu important nu a fost ignorat sau tratat cu mai puțină atenție de autor.

Astfel, regăsim în carte capitolele privind libertatea, securitatea și justiția, afacerile externe, afacerile interne economice, sociale, financiare ș.a.

De asemenea remarcăm jurisprudența semnificativă prezentată de autor.

Adrian Bulgaru

MARIANNE DONY, DROIT DE L'UNION EUROPÉENNE, ÉDITIONS DE L'UNIVERSITÉ DE BRUXELLES, 2014, 830 PAGINI

Autoarea, profesoară la Universitatea liberă din Bruxelles și președintă a Institutului de Studii Europene, prezintă în prima parte a cărții sale marile etape ale integrării europene, apoi se ocupă de dreptul instituțional al Uniunii Europene. Ea se referă, mai întâi, la constituționalizarea progresivă a dreptului Uniunii și aici prezintă valorile și obiectivele Uniunii și cetățenia europeană. Remarcăm preocuparea autoarei pentru principiile democratice, pentru drepturile fundamentale ale omului, pentru apartenența la Uniune dar și pentru sistemul de competențe, pentru sistemul instituțional al Uniunii Europene; pentru ordinea juridică a Uniunii și controlul jurisdicțional în Uniunea Europeană.

În a doua parte a cărții sunt prezentate politicile Uniunii, pornind de la regimul juridic al pieții interioare. Aici sunt prezentate și libertatea de circulație a mărfurilor, libertatea de circulație și de ședere a cetățenilor, libertatea

profesională cu componentele sale libertatea de circulație și de stabilire a lucrătorilor și libertatea de prestări de servicii, libera circulație a capitalurilor. Remarcăm prezentarea în acest cadru a dreptului concurenței.

În continuare, este analizat spațiul de libertate, securitate și justiție, apoi sunt prezentate politicile cu caracter economic ale Uniunii și politicile cu caracter neeconomic.

De asemenea, este ilustrată acțiunea externă a Uniunii, politica sa externă și de securitate comună, măsurile restrictive, politica comercială comună, cooperarea cu statele terțe și acțiunea umanitară.

Lucrarea este deosebit de utilă atât pentru cercetători, pentru practicienii care se confruntă cu dreptul european și cu evoluția drepturilor omului la nivel european și, nu în ultimul rând, studenților.

Petru Emanuel Zlătescu

MARCELA STOICA, UNIUNEA EUROPEANĂ: O ABORDARE INSTITUȚIONALĂ, PRO UNIVERSITARIA, 375 PAGINI

Volumul își propune prezentarea sistemului instituțional al Uniunii Europene și al politicilor sale. El oferă cititorului o structură a materiei divizată pe mai multe secțiuni și capitole, care cuprinde referiri privind procesul de devenire al construcției comunitare, aspecte legate de cadrul legislativ, de evoluția, componența și rolul instituțiilor. Autoarea evidențiază faptul că ele sunt generatoare de acte și politici comunitare și, în fapt, interferează creând tot ceea ce astăzi este o mare comunitate europeană.

În carte s-a optat pentru o abordare istorică, cronologică, în care informațiile cantitative să ajute la dezvoltarea unei gândiri critice, motivat și de faptul că literatura din domeniu este extrem de bogată și variată, posibilitățile de

informare crescând tot mai mult, mai ales după aderarea României.

De asemenea, volumul urmărește să prezinte schimbările și consecințele acestora asupra arhitecturii instituționale a Uniunii Europene dar și beneficiile pentru cetățenii europeni, pentru consolidarea democrației participative și a rolului de actor internațional al UE.

Natura problematicii abordate, actualizarea, structurarea și organizarea materialului atât de abundent și divers, face din lucrarea de față un instrument util pentru cei interesați de ideea și realitatea în permanentă devenire a Uniunii Europene.

Marius Mocanu